

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Ivana KOPEČNÉHO *Přímo hled'!* Životopisná vyprávění příslušníků Československé lidové armády. Praha : Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2012. 132 s. + přílohy.

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

Záměrem předkládané diplomové práce je podle jejího autora předvést témata a motivy, které byly získány na základě analýzy a interpretace biografických vyprávění příslušníků Československé lidové armády. Katalogizovaná témata mohou pomoci zprostředkovat vhled do každodenního života vojáků z povolání před rokem 1989 a zároveň napomoci při analýze motivů jejich chování. Přínos své práce diplomant spatřuje také v tom, že vypracování podrobného katalogu jednotlivých témat usnadní výzkum dalším badatelům a studentům, kteří se budou tomuto tématu v budoucnu věnovat (viz. abstrakt práce).

Zvolené téma lze bezpochyby považovat za zajímavé a originální. Problematice každodennosti příslušníků silových složek v období normalizace a transformace nebyla doposud v naší historiografii (s výjimkou několika převážně tématických studií - např. problematika šikany) věnována náležitá pozornost. Základním problémem předkládané práce je špatně formulovaný výzkumný záměr. Autor podle mého názoru zásadně podcenil přípravu výzkumného návrhu, když pouze přeformuloval obecná doporučení a témata určená pro tazatele v rámci probíhajícího grantového projektu „Česká společnost v období normalizace a transformace“ realizovaného Centrem orální historie při Ústavu pro soudobě dějiny AV ČR. V důsledku tohoto pochybení práce de facto neobsahuje analytickou a interpretační část a stává se tak „pouhou“ komentovanou edicí pramenů. Badatel a tazatel v jedné osobě tak bohužel neprokázal, že je schopen kriticky zhodnotit a interpretovat získaný pramenný materiál.

Struktura práce je po formální stránce zvolena správně. Po úvodu a „metodologické části“ následuje podle autora „analyticko-interpretací část“. Chybějící kapitolu, která by se podrobně věnovala historickému kontextu (resp. sociálním dějinám ČSLA v letech 1968 – 1993) lze částečně ospravedlnit úvodem, v němž se autor snaží alespoň přibližně vymezit základní pojmy, se kterými dále pracuje (silové složky, ČSLA apod.). Přesto však považuji takto pojaté uvedení do problematiky za nedostatečné. Tématická část je následně rozčleněna do úctyhodného počtu 44 sub-témat, které se kryjí s jednotlivými okruhy (otázkami) strukturovaných rozhovorů.

Metodologická část práce je příliš stručná a nevěnuje se náležitě jednotlivým problémům kvalitativního výzkumu realizovaného metodou orální historie. Na jedné straně sdílím a vítám názor diplomanta, že některé základní metodologické poučky orální historie není třeba neustále připomínat (s. 11). Na druhou stranu jedním z účelů diplomové práce je mimo jiné prokázat, že si student tato metodologická východiska a koncepty daného oboru osvojil. To lze provést dvěma způsoby: promyšleným problematizováním těchto témat v teoretické části práce nebo názornou aplikací metodologických zásad v praxi. Praktická část se však diplomantovi podle mého názoru příliš nepodařila.

Autor také nevěnoval dostatečnou pozornost přípravě podkladů k práci, zejména vyhledávání odborné literatury k tématu předlistopadové armády. Ačkoliv období normalizace v armádě nebylo doposud historiky podrobně zpracováno, přesto existuje několik základních prací, o které se autor mohl při psaní své práce opřít (např. Šedivý, Koldínská: *Válka a armáda v českých dějinách*; Bílek a kol.: *Československá lidová armáda v koaličních vazbách Varšavské smlouvy* aj.).

Po obsahové stránce se praktická část skládá ve většině případů z citací narátorů, které jsou doplněny o doprovodný text, jehož povaha má obvykle formu klišé nebo generalizujících konstatování (viz. např. s. 29 - „*Volba učiliště či střední školy je pro mladého člověka jistě zásadní krok, který může ovlivnit jeho budoucí profesní život...*“). Práci by výrazně prospělo, pokud by diplomant doplnil jednotlivá témata o podrobnější historický kontext a dobová specifika. V případě vojenského školství se tak např. nabízí otázka: jaká byla situace ve vojenském vzdělávacím systému ve zkoumaném období (typy škol, proměna v průběhu času, úroveň vzdělávání, počty absolventů apod.)?

Když už se v textu objeví zajímavá pasáž, kterou by bylo možné interpretovat a metodologicky problematizovat (např. prolínání mediálního obrazu a životního příběhu, viz. s. 41), autor na to pouze upozorní a s odkazem na příslušnou literaturu konstatuje, že není jeho cílem tuto problematiku blíže tematizovat. Závěr pak není shrnutím získaných poznatků, ale spíše stručným konstatováním, že katalogizace témat byla úspěšná, a že jako pracovní pomůcka je tato práce k dispozici dalším zájemcům.

Jak již bylo řečeno, výše uvedené nedostatky jsou způsobeny především špatně zformulovanou badatelskou otázkou. Autor práce byl postaven před obsahovou analýzu velkého množství témat v důsledku čehož podle mého názoru musel rezignovat na podrobnou interpretaci a soustředit se spíše na obecný popis. Pokud by si diplomant zvolil menší množství úzce provázaných témat a věnoval se jejich podrobné analýze a interpretaci (např. sociální postavení příslušníků armády v období normalizace a transformace) přínos práce by byl mnohem větší. Takto však práce zůstává spíše archivní pomůckou než historickou studií.

Diplomovou práci s velkými výhradami **doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou nejlépe 3 („dobře“)**.

V Praze, dne 19. 10. 2012

Mgr. Jiří Hlaváček